

BBABAC - Bacheloroppgave med forskningsmetode

- Litteraturstudie -

Se meg!: Hvordan kan miljøterapeuten møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon?

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UiS mai 2022

Kandidatnummer: 5133

Antall ord: 13049

Innholdsfortegnelse

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	5
1.2 Presentasjon av problemstilling	6
1.3 Begrepsavklaringer	7
1.3.1 Barneverninstitusjon:	7
1.3.2 Miljøterapeut:	7
1.3.3 Ungdom:	7
1.3.4 Anerkjennelse:	8
1.4 Formål med oppgaven	8
1.5 Avgrensninger:	9
1.6 Oppgavens oppbygging	9
2 Teori	10
2.1 Miljøterapeutens rolle	10
2.2 Anerkjennelse mellom miljøterapeuten og ungdommen	11
2.3 Axel Honneth anerkjennelsesteori	12
2.4 Anne Lise Løvlie Schibbye anerkjennelsesbegrep	14
2.4.1 Lytte	14
2.4.2 Forståelse	14
2.4.3 Aksept og toleranse	15
2.4.4 Bekreftelse	15
2.5 Krenkelse i anerkjennelsen	16
3 Metode	17
3.1 Valg av metode	17
3.2 Litteraturstudie som metode	17
3.3 Styrker og svakheter ved metoden	18

3.4	Inklusjon og eksklusjonskriterier.....	18
3.5	Kildekritikk.....	18
3.6	Innhenting av litteratur	19
3.7	Analyse	21
4	Presentasjon av funn	23
4.1	Ulset, 2018.....	23
4.2	Sommerfeldt, 2019	24
4.3	Paulsen, Aune, Melting, Stormyr & Berg, 2017	26
5	Drøfting av funn	28
5.1	Anerkjennelse mellom miljøterapeuten og ungdommen.....	28
5.2	Ungdommen som subjekt	29
5.3	Anerkjennelse gjennom kjærlighet, rett og solidaritet.....	30
5.4	Samspill i anerkjennelsen mellom miljøterapeuten og ungdommen.....	32
5.5	Trygghet og tillit.....	35
5.6	Brudd på tillit.....	36
5.7	Se meg! Hvordan kan miljøterapeuten anerkjenne i praksis?	36
6	Avslutning	39
7	Litteraturliste	41

Forord

Jeg vil rette en takk til veilederen min, Nicolay Gausel. Takk for veiledning, inspirasjon og for å ha hjulpet meg å holde motet oppe!

Jeg vil også takke min mann og mine tre jenter for å ha holdt ut med meg under hele reisen ved å skrive bacheloroppgave på både godt og vondt. Det har kanskje blitt litt mye snakk om «anerkjennelse» og viktigheten ved det men jeg antar at dere kommer styrket ut av det ved å få innblikk i hva anerkjennelse er og viktigheten av det hos oss mennesker.

Diktet «Se meg» ble inspirasjonen til å skrive om anerkjennelse. Alle barn og unge har rett til å bli sett, hørt og ha forståelsen over at de voksne ser og anerkjenner dem.

Se meg!

Ser du meg

Jeg trenger å bli sett og tatt på alvor

Jeg trenger å føle at noen virkelig bryr seg

Jeg trenger at noen virkelig forstår hvordan det er å være meg

Jeg trenger omsorg

Jeg trenger at noen treffer på meg uten å forhåndsdømme meg

Jeg trenger å bli behandlet med respekt

(Sidetmedord, 2022)

Mai, 2022

Stavanger

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Forandringsfabrikken (2021) kom ut med en undersøkelse «De tror de vet best».

Undersøkelsen tar for seg flere viktige aspekter der det er innhentet erfaringer og råd fra 152 barn i alderen 11-18 år som bor/har bodd på barneverninstitusjoner. Undersøkelsen gir innblikk i hvordan de voksne på institusjonene viser kjærlighet, anerkjennelse, nysgjerrighet og bidrar til trygghet for barn og unge i en sårbar fase i livet sitt. Tittelen «De tror de vet best» fanget interessen min om hvordan miljøterapeuten på best mulig måte kan anerkjenne og se ungdommen. Er det slik at ungdommene opplever at de ansatte på institusjonene vet egentlig best og etterstreber ved å anerkjenne og møte barna på best mulig måte? Hva skal til for at ungdommene skal kunne stole på miljøterapeutene og ta imot deres anerkjennelser?

Undersøkelsen gav meg inspirasjon og nysgjerrighet til å utdype meg videre på om hvordan miljøterapeuter kan se og møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon.

Ved utgangen av 2021 var det 1036 barn og unge som bodde på barneverninstitusjoner (Statistisk sentralbyrå [SSB], 2021). Barn og unge som blir flyttet fra sine foreldre til en barneverninstitusjon tilhører en sårbar gruppe og er en realitet for barn og unge. Det å skifte omsorgspersoner og etablere nye rutiner kan være krevende. En skal forholde seg til nye og flere omsorgspersoner og tilpasse seg nye regler samtidig som en har rett til på trygg og god hverdag. Barn og unge på institusjonen har behov for ansatte på institusjonen som kan gi gode anerkjennelser, trygghet og få medvirke i sin egen sak. Formålsparagrafen til barnevernloven bygger på at alle barn og unge har rett til trygghet, forståelse og kjærlighet. Loven sier at alle barn og unge har rett til trygge og gode oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992).

1.2 Presentasjon av problemstilling

Jeg jobber selv i en barneverninstitusjon og i løpet av den tiden har jeg gjort meg opp flere erfaringer og tanker i arbeidet med barn og unge på institusjonen. Det som har gjort meg nysgjerrig er hvordan disse ungdommene må tilpasse seg den nye situasjonen ved å bo på en institusjon og forholde seg til flere forskjellige miljøterapeuter daglig. Hvordan er det for ungdommen å forholde seg til flere miljøterapeuter og deres forskjellige tilnæringsmåter og anerkjennelse? Hvorfor skal akkurat disse ungdommene ta imot min tilnærming og godta min anerkjennelse ved at jeg ønsker å hjelpe og være der for dem i deres sårbare fase i livet? Mitt engasjement ved ønske om å hjelpe, men opplevelsen av at ungdommer holder tilbake og beskytter seg selv ved å avvise kontakten har gjort at det er vanskelig å nå inn til dem og knytte kontakter. En ungdom fra Barnevernsproffen som har bodd på en barneverninstitusjon siterer de voksne slik «*Her tror de voksne at de vet best. Hver gang jeg merker det, kjenner jeg at det koker inni meg. Så går jeg. Hvorfor skal jeg bli her, de tror jo at de vet best uten meg, uansett*» (Forandringsfabrikken, 2021, s.35). Dette har ført til at jeg fundere over hvorfor ungdommen har disse opplevelsene og tenker at «De voksne vet best». Problemstillingen min blir:

Se meg!: Hvordan kan miljøterapeuten møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon?

1.3 Begrepsavklaringer

I begrepsavklaringen vil jeg forklare nærmere begreper ut i fra problemstillingen og begreper som vil bli brukt og beskrevet ofte.

1.3.1 Barneverninstitusjon:

Barneverninstitusjoner drives av Bufetat og kommunene og har ansvaret etter barnevernloven for etablering og drift av institusjonene (Bufdir, 2020) Det er ledelsen og de ansatte som utøver den daglige omsorgen i barneverninstitusjonen. Det er flere årsaker til at barn og ungdom bor i barneverninstitusjoner som at barnet har atferdsutfordringer, rus eller manglende omsorg eller foreldre som ikke er i stand til å ivareta omsorgen for barnet i lengre eller kortere perioder. I en omsorgsinstitusjon er ungdom plassert etter frivillig samtykke med foresatte etter barnevernloven § 4-4, 6 ledd eller i en ren omsorgsovertakelse på grunnlag av alvorlige mangler i den daglige omsorgen etter barnevernloven § 4-12 (Barnevernloven, 1992, §§4-4, 6. ledd & 4-12). Ved plassering i atferdsinstitusjon blir ungdommen plassert etter barnevernloven §4-24 (Barnevernloven, 1992, §4-24) som tilsier at ungdommen har alvorlige atferdsproblemer og kan ikke bo i en omsorgsinstitusjon (Bufdir, 2020). I oppgaven vil barneverninstitusjon også bli beskrevet som institusjon.

1.3.2 Miljøterapeut:

Miljøterapeuter er de som jobber på barneverninstitusjonen og er en felles betegnelse på flere profesjonsutøvere som krevet høyere utdanning som barnevernspedagog, sosionom og vernepleier. Jeg er innforstått med at det er ansatte i barneverninstitusjonen som ikke har høyere utdanning og går under tittelen miljøarbeider. Likevel så vil oppgaven bli skrevet og referert ut i fra miljøterapeuter i og med at det er den rollen jeg selv vil inneha etter endt studie.

1.3.3 Ungdom:

Jeg har valgt å skrive oppgaven ut i fra aldersgruppen 13 - 18 år. Fra fylte 13 år så går en fra barn til tenåring og oppgaven vil bli skrevet ut i fra begrepet ungdom.

1.3.4 Anerkjennelse:

Anerkjennelse handler om å være medmenneskelig der en anerkjenner ved å respektere den andres tanker, følelser og verdier. Å ha en anerkjennende holdning handler om å ha evnen til å inntas andres perspektiver gjennom lytting, forståelse, aksept, toleranse og bekreftelse (Schibbye, 2009). Anerkjennelse kan også forstås som et menneskelig behov ut i fra å bli sett og forstått som et subjekt som en selvstendig kompetent person. Å bli anerkjent som et subjekt handler om at en blir sett og forstått i et gjensidig samspill og relasjon med andre mennesker og ha evnen til å innta hverandres perspektiver (Møller, 2012). Anerkjennelse er en prosess der vi er ulike som mennesker om hva vi anser som viktig i anerkjennelsen og hvordan vi selv ønsker å motta anerkjennelse i fra andre mennesker (Schibbye, 2009).

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er å få frem ungdommens behov for anerkjennelse. Hvordan kan miljøterapeuten møte ungdommen med anerkjennelse slik at ungdommen opplever gjensidig samspill og relasjon til miljøterapeuten? Et gjensidig samspill og relasjon kan gi miljøterapeuten innsikt og forståelse i ungdommens tanker og følelser hvordan ungdommen selv ønsker å bli anerkjent. At de voksne «vet best» er et uttrykk i fra ungdommens side at en ikke føler seg sett og hørt. Ungdommen beskytter seg selv ved å skyve miljøterapeuten i fra seg. Ved å finne ulike tilnærminger til anerkjenning kan bidra til å styrke rollen som miljøterapeut og bety en forskjell i ungdommens liv.

Et annet formål med oppgaven er meg selv som snart ferdig miljøterapeut og ønske om å finne ulike typer tilnærminger i anerkjennelsen som kan styrke min rolle som miljøterapeut. Etter erfaring så vet jeg at hver ungdom har hver sine behov og forskjellige tilnæringsmåter. Jeg har sett at ungdommen tilpasser seg forskjellig til de ansatte i en barneverninstitusjon og endrer atferd etter hvem som er på jobb. Ved å få mer kunnskap i anerkjennelsen til ungdommen og hvordan ungdommen selv ønsker å bli anerkjent kan bedre ungdommens omsorgssituasjon og livskvalitet.

1.5 Avgrensninger:

Jeg har valgt å besvare oppgaven innenfor gitt omfang og tidsramme og velger derfor å gjøre nødvendige avgrensninger. Oppgavens avgrensninger er å fokusere på ungdom mellom 13- 18 år som har erfaring ved å bo i en barneverninstitusjon. Oppgaven vil bli skrevet ut i fra et undersøkelsesarbeid der jeg vil undersøke ungdommens opplevelser i en barneverninstitusjon og knytte dette opp mot anerkjennelse i teorien. Det er ingen begrensninger i undersøkelsen om hvilke tiltak og plasseringer ungdommen har.

1.6 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er delt inn i seks kapitler. Kapittel en tar for seg presentasjon av tema og problemstilling. Kapittel to belyser relevant teori ut i fra Alex Honneth (2008) sin anerkjennelsesteori. Miljøterapeutens rolle i anerkjennelsen. Laila Aamodt (2014) beskrivelse av forholdet mellom miljøterapeuten og ungdommen gjennom subjektiv anerkjennelse. Anne Lise Løvlie Schibbye (2009) sin viktighet av relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen som forstås gjennom fem grunnelementer: lytte, forstå, akseptere, toleranse og bekreftelse. Til slutt når anerkjennelse blir til krenkelse. I kapittel tre blir det redegjort for valg av metode. Kapittel fire blir funnene presentert ut i fra valgte artikler. I kapittel fem vil funnene bli drøftet opp mot teorien som er blitt presentert i kapittel to. Oppgaven avrundes med en avslutning i kapittel seks. I litteraturlisten vil selvvalgt pensum bli markert med * og sider i parentes.

2 Teori

I dette kapittelet vil det bli presentert aktuell teori som vil være sentrale og belyst ut i fra problemstillingen. Teorien som vil bli anvendt er Honneth (2008) anerkjennelsesteori som fremhever menneskets behov for anerkjennelse. Miljøterapeutens rolle og anerkjennelse. Laila Aamodt (2014) beskrivelse av forholdet mellom miljøterapeuten og ungdommen gjennom subjektiv anerkjennelse. Anne Lise Løvlie Schibbye (2009) sin viktighet av relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen som forstås gjennom fem grunnelementer: lytte, forstå, akseptere, toleranse og bekreftelse. Teorien avrundes med når anerkjennelse blir til krenkelse.

2.1 Miljøterapeutens rolle

Miljøterapi er et todelt begrep der «miljø» handler om å legge til rette og organisere og «terapi» sier noe om forandring og utvikling (Larsen & Larsen, 2022). Miljøterapeutens primære oppgave er å skape muligheter til å foreta valg, bli selvstendig, håndtere relasjoner og utvikle sosial kompetanse. Ungdommen skal ha nok redskap til å håndtere forventninger og følelsesmessige krav til omverden og bli et selvstendig individ. Miljøterapeutens rolle innebærer høye krav og utfordringer der ungdommens tidligere erfaringer med voksne kan ha bidratt til at ungdommen har dårlige relasjons og samspillsforstyrrelser (Larsen & Larsen, 2022). Ifølge Lillevik, Landmark & Stokvold (2020) skal miljøterapeuten være trygg, anerkjennende og empatisk og må tørre å skape nærhet til ungdommen. En skal være behjelpelig til å hjelpe ungdommen i det en ikke mestrer selv og kunne vise glede i sammen med ungdommen.

En dyktig miljøterapeut kjennetegnes ifølge Larsen & Larsen, (2022) at en har evnen til å være spontan og tilpasningsdyktig. En skal ha glimt i øyet, og med det menes miljøterapeutens holdninger og sin atferd viser genuint interesse for ungdommen ved å ta seg tid til å lytte og forstå ungdommen. Dyktige miljøterapeuter har evnen til å vise ydmykhet og akseptere kritikk ved å vise anerkjennelse at en har gjort en feil eller misforstått. Bruk av humor er også relasjonsfremkallende arbeid uten å bli for sarkastisk slik at ungdommen ikke føler seg krenket (Larsen & Larsen, 2022)

I den miljøterapeutiske relasjonen i arbeid med ungdom i en barneverninstitusjon handler det profesjonelle arbeidet om å være trygg, empatisk og anerkjennende. Ifølge Lillevik et al. (2020) må miljøterapeuten våge å være ekte og tørre å skape en nærhet samtidig som en kan risikere å bli utstøtt av ungdommen. For at man skal få til endringer og kunne hjelpe ungdommen er det en forutsetning for miljøterapeuten å ha en anerkjennende holdning ovenfor ungdommen som har stor betydning for relasjonen mellom dem. Anerkjennelse handler om at en blir lyttet til, inkludert og regnet med i felleskap. Å bli anerkjent gir en egenverdi som selvtillit, mestringskompetanse og tro på seg selv. I anerkjennelsen ligger det «*menneskesyn, holdninger og verdier som formidles gjennom ord og handlinger*» (Laila Aamodt, 2014, s.202-204). På institusjonen vil dette samspillet og relasjonen finne sted mellom miljøterapeuten og ungdommen. Miljøterapeuten ønsker å møte ungdommen og gi dem troen på seg selv og blir anerkjent ut i fra sin egenverdi.

I arbeid med ungdom er miljøterapeutens tilnærminger og måten en jobber ut ifra avgjørende for ungdommens trivsel og utvikling (Møller, 2012). Å møte ungdommen er viktig og kan sees ut i fra Schibbye der hun utdyper viktigheten ved å møte ungdommen ut i fra deres «*egne indre opplevelsesverden*» (2009, s. 258). Det vil si at miljøterapeuten må møte ungdommen ut i fra deres egne indre opplevelsesverden at det blir fokusert på og verdsatt. En skal ha fokus på ungdommen som et medmenneske med egne tanker, følelser og meninger. At ungdommen får anerkjennelse gir egenverdi, en føler seg respektert, elsket, selvtillit og troen på seg selv. En skal også anerkjenne i situasjoner som er vanskelig og utfordrende (Møller, 2012).

2.2 Anerkjennelse mellom miljøterapeuten og ungdommen

Laila Aamodt beskriver forholdet mellom miljøterapeuten og ungdommen som en intersubjektiv anerkjennelse der en skaper et «*opplevelsesfelleskap*» der en deler sine tanker og følelser, blir sett, lyttet og respektert (Aamodt, 2014, s. 214). Schibbye definerer intersubjektiv anerkjennelse som «*to subjekter som deler opplevelser*» (2009, s. 75). Som miljøterapeut i arbeid med ungdom i barneverninstitusjon må en se den intersubjektive anerkjennelsen til ungdommen ut i fra et «*subjekt – subjekt syn*» og ikke ut i fra et «*subjekt – objekt syn*» Med dette så mener Schibbye (2009) at ved å anerkjenne ungdommen så må en møte ungdommen som subjekter der en deler felles opplevelser og indre tilstander. Ved å dele felles opplevelser og indre tilstander så oppstår et «*subjekt – subjekt*» forhold som også kan sees ut i fra et «*Jeg – Du*» forhold, der miljøterapeuten og ungdommen er i relasjon til

hverandre. En gjensidig relasjon er når ungdommen opplever å bli hørt og sett der miljøterapeuten opptrer empatisk og støttende.

En relasjon som ikke er gjensidig, vil bli sett ut i fra et «subjekt – objekt» forhold der miljøterapeuten og ungdommen ikke er i en gjensidig relasjon og ungdommen blir oppfattet som et objekt. Ved å bli oppfattet som et objekt gjør at miljøterapeuten fratrukker ungdommen sin egen selvpålevelse (Schibbye, 2009). En relasjon som ikke er gjensidig kan føre til at ungdommen trekker seg tilbake og avviser all kontakt med miljøterapeuten (Schibbye, 2009)

2.3 Axel Honneth anerkjennelsesteori

Axel Honneth er en tysk filosof og teoretiker for kampen om anerkjennelse. I boken «kamp om anerkjennelse» tar Honneth for seg den grunnleggende teori om anerkjennelse og bygger sin teori på flere andre teoretikere som Hegel, Habermas og Meads (Honneth, 2008).

Anerkjennelsesteorien består av tre nivåer kjærlighet, rett og solidaritet. De tre nivåene henger i sammen og påvirker hverandre for at mennesket skal få styrket sin selvrealisering og tilhørighet. Mennesket skal gjennom anerkjennelse kunne oppfatte seg selv som et autonomt subjekt (Honneth, 2008) Anerkjennelsesteorien har stor betydning til å forstå det relasjonelle i en barneverninstitusjon mellom miljøterapeutene og ungdommen ut i fra kjærlighet, rett og solidaritet.

Honneth (2008) sin første anerkjennelsesform er kjærlighet som kan sees ut i fra et kjærlighetsforhold der alle primære relasjoner kan forstås ut i fra menneskets «følelsesmessige bindinger» som nære venner og relasjoner mellom barn og foreldre (Honneth, 2008, s. 104). Kjærlighet i anerkjennelsen er å se ungdommen som et autonomt subjekt gjennom å bli sett, lyttet og respektert. En gjensidig anerkjennelse utviser at en får en relasjon til hverandre og får en verdi som menneske (Honneth, 2008). Det å ikke bli forstått, sett og hørt kan være smertefullt og vanskelig. For miljøterapeuten er det et ansvar å imøtekomme ungdommen som et selvstendig subjekt med egne tanker og følelser og ikke som et objekt der ungdommen ikke blir sett, hørt og anerkjent som igjen kan føles som krenkelse og nedverdiggelse. Kjærlighet til ungdommen kan gis gjennom å verdsette ungdommen, vise hensyn og omtanke. Kjærlighet gir selvtilitt, styrker ungdommens verdier og holdninger. Anerkjennelse gjennom kjærlighet kan gi ungdommen moralsk dannelse ut i fra samfunnets normer og regler om hvordan en skal forholde seg til andre mennesker (Aamodt, 2014).

Den andre formen for anerkjennelse er den rettslige anerkjennelsen som går ut på menneskets lovmessige rettigheter og selvrespekt for å bli et likeverdig samfunnsmedlem. Rettssubjekt innebærer at alle individer er like mye verdt og har krav på samme rettigheter, som til velferdsstatens goder uansett hvilken status og rolle du har som borger i samfunnet. Hjelpesøkende skal ha lik rettsbehandling i rettssystemet i tråd med gjeldene regler og normer (Honneth, 2008). Ungdommer som blir nektet rettigheter og fratatt sine rettigheter blir sett som moralsk utilregnelig. Moralsk utilregnelighet fører til tap av selvrespekt og oppfattelse av å ikke være et likeverdig menneske (Aamodt, 2014).

Den tredje og siste formen for anerkjennelse er solidariske anerkjennelse. Honneth (2008) beskriver solidarisk anerkjennelse som kjennetegnes gjennom relasjoner til et felleskap der individet blir sosialt akseptert. Ved å bli solidarisk anerkjent anerkjennes individets egenskaper, ferdigheter og ressurser. Å ta plass i det fellesskaplige samfunnet gir ifølge Honneth en grunnfølelse av «selvverdsetting» (Honneth, 2008, s.138) som kan sees ut i fra selvfølelse. Selvfølelse handler om å verdsette seg selv i et sosialt felleskap der en blir sett og hjelper hverandre. Sosialt felleskap handler om å bli tatt med og verdsatt for ens personlige egenskaper og ferdigheter. Der en ikke føler seg verdsatt og sett kan føre til utenforskap, følelsen å ikke strekke til og gi utslag i lav selvfølelse som kan føre til ekskludering i den solidariske anerkjennelsen (Aamodt, 2014).

Disse tre nivåene i anerkjennelsesteoriene kan sees ut i fra der første trinn handler om seg selv, individets selvtilit og personen som et subjekt. Det rettslige nivået handler om individets moralske vesen der bevisstheten over sine egne rettsprinsipper som å ha selvrespekt og selvaktelse. Sosiale verdsettingen handler om selvfølelsen i det sosiale felleskap. Ut ifra Honneth sin anerkjennelsesteori så har vi et rettferdig samfunn hvis anerkjennelsesformene innfris. Hvis anerkjennelsen ikke innfris så kan det føre til det motsatte av anerkjennelse som krenkelse. Hver av de tre anerkjennelse nivåene har en form for krenkelse som mangel på kjærlighet, mishandling, overgrep, skamfølelse, lav selvtilit og ikke lik rettsbehandling i rettssystemet (Honneth, 2008).

2.4 Anne Lise Løvlie Schibbye anerkjennelsesbegrep

Schibbye tar for seg viktigheten av relasjonen mellom psykoterapeuten og brukeren i terapिसammenheng ut i fra forholdet dem imellom og hva dem klarer å skape i sammen gjennom fem grunnelementer som er: å lytte, forstå, akseptere, toleranse og bekrefte (Schibbye, 2009, s. 234). Disse grunnelementene vil også være viktige i arbeidet i barneverninstitusjon mellom miljøterapeuten og ungdommen. Å skape noe i sammen handler om å respektere og ivareta av hverandre ut i fra å akseptere at en kan være ulik og ha ulike meninger og oppfattelser. Forholdet mellom miljøterapeuten og ungdommen handler om å forstå ungdommen ut i fra deres oppfattelser og opplevelser. Ved å kommunisere og anerkjenne gjennom Schibbyes grunnelementer kan miljøterapeuten forsøke å skape og komme i posisjon til å skape noe i felleskap med ungdommen (Schibbye, 2009).

2.4.1 Lytte

Schibbye skriver om terapeutisk lytting som *«innebærer noe mer enn å være en god lytter»* (2009, s. 270). Terapeutisk lytting er ikke kun å «høre» men å lytte etter mer enn det verbale budskapet som ungdommen formidler. Lytting innebærer å lytte bak ordene, se vekk i fra sine egne fordommer og være bevisst på sin egen selvprosess. Lytting innebærer å se helheten i samtalen der en observerer ungdommens kroppsspråk, toneleie og prøve å forstå ordene bak i samtalen om hva ungdommen egentlig ønsker å formidle. Schibbye formidler at *«vår bevissthet er ikke åpen i betydningen «tom», men den er alltid bevissthet – om – noe»* (2009, s. 267). Miljøterapeuten må være ved bevissthet ved å være aktiv lyttende til ungdommen. Det er ikke rom for at miljøterapeuten kan være lyttende samtidig som å ha en «indre dialog» med seg selv der en tenker på andre ting som egentlig burde gjøres og dermed setter ungdommen i en objektiv situasjon og ikke ut i fra en intersubjektiv anerkjennelse der ungdommens følelser og tanker er i sentrum (Schibbye, 2009)

2.4.2 Forståelse

Forståelse kan sees ut i fra en *«terapeutisk forståelse»* ut i fra den indre forståelsen og ikke ytre forståelse (Schibbye, 2009, s. 272). Miljøterapeuten må gå inn i seg selv med en indre terapeutisk forståelse og inn i ungdommens opplevelsesverden ved å «kjenne på» ungdommens følelser og se hvordan ungdommen har det. Miljøterapeuten må stå sammen med ungdommen ved å speile ungdommen ved å sette ord på ungdommens følelser ved å ha en undrende holdning ved å forstå, lytte og gi tilbakemeldinger. Dette kan bidra til at

miljøterapeuten og ungdommen klarer å stå sammen og ungdommen blir i stand til å reflektere over seg selv. Miljøterapeuten har da en «*subjektiv undrende holdning*» (Schibbye, 2009, s. 272) der ungdommen blir forstått innenfra ved at miljøterapeuten imøtekommer ungdommen ved å ha sitt eget indre syn og klare å sette seg inn i ungdommens indre syn.

2.4.3 Aksept og toleranse

Å vise aksept og forståelse er ifølge Schibbye at terapeuten «*ikke dømmer eller bedømmer andres opplevelser*» (2009, s. 275). Som miljøterapeut i arbeid med ungdom vil en komme opp i situasjoner som krever at en ikke dømmer eller bedømmer. Schibbye beskriver at miljøterapeuten kan vise aksept og toleranse gjennom tre ledd: Der den første er «*at jeg ikke fordømmer ungdommens opplevelse*» deretter skal en «*sette ungdommens selvvurdering inn i en større sammenheng*» samtidig som «*følelsene til ungdommen er forståelig, men en ser den ikke nødvendigvis som «sann» i en videre kontekst*» (Schibbye, 2009, s. 276).

Ungdommen er i en sårbar fase i livet der en utforsker og kan ta uakseptable valg.

Miljøterapeuten kan gjennom de tre leddene utgjøre en forskjell ved at en ikke fordømmer ungdommens opplevelser ved å akseptere ungdommens følelser gjennom å vise varme, lytte, aksept og toleranse. Schibbye mener med dette at vi aksepterer «*den andres rett til sin følelse, vi tåler den og lar den være*» (2009, s.275). Ungdommen må få forklare seg uten at miljøterapeuten viser forakt eller antyder til ungdommen at utførelsen av handlingen ikke var korrekt. Miljøterapeuten skal legge vekk sine egne selvvurderinger og vise til ungdommen at en «forstår» og lar den være. Dette kan gi ungdommen en «eier» følelse over sin egen situasjon og at en blir oppfattet som et subjekt og ikke objekt der ungdommen blir overkjørt og nedtrykket ut i fra sin oppførsel. Ved å imøtekomme ungdommen og tåle å stå i det kan gi ungdommen troen på seg selv gjennom mestring og selvtillit (Schibbye, 2009).

2.4.4 Bekreftelse

Bekreftelse kan sees ut i fra å «stadfeste» en antakelse eller en formodning (Schibbye, 2009, s. 277). I arbeid med ungdom så kan en gjennom bekreftelse stå i fare for at miljøterapeuten blir et subjekt og ungdommen blir et objekt ved at en tilfredsstiller ungdommen ved at en «*godtar opplevelsen og tilfredsstiller ønske istedenfor å signalisere forståelse for ønsket*» (Schibbye, 2009, s. 277). Som miljøterapeut skal en ikke tilfredsstille ungdommens ønsker og behov, men å forstå dem og signalisere forståelse av deres ønsker.

2.5 Krenkelse i anerkjennelsen

Det motsatte av anerkjennelse er krenkelse (Aamodt, 2014). I arbeid med ungdom så er det lett at miljøterapeut «vet» og har skapt seg et inntrykk før en egentlig har hørt med ungdommen først. Dette kan skape splid mellom ungdommen og miljøterapeuten der ungdommen føler seg overkjørt, definert og kategorisert som kan oppfattes som krenkende og provoserende (Aamodt, 2014, s. 216).

Axel Honneth (2008) tydeliggjør en moralsk krenkelse og tilbake holdelse av krenkelse ved at en blir utsatt for moralsk urett eller krenkelse. Krenkelsen må påvirkes i slik grad at krenkelsen vil angå en selv og dens egen velferd. Det menneskelige subjektet blir krenket ved at en ikke har en gjensidig relasjon der ungdommens selvforståelse blir ødelagt ved lite anerkjennelse, handlinger og ytre påvirkninger. En blir krenket ved at en ikke blir sett, hørt og bekreftet. Denne formen for krenkelse vil igjen kunne påvirke ungdommens intersubjektive bekreftelse ved at ungdommens identitet og selvforståelse blir krenket (Aamodt, 2014).

Schibbye (2009) beskriver krenkelse og det intersubjektive mennesket i lik grad som Honneth at ungdommens egen indre opplevelse i relasjonen blir krenket ved at en ikke blir anerkjent, sett, hørt, forstått og sett på som et intersubjektivt subjektivt menneske. En kan se krenkelse som undertrykkelsen der ungdommen ikke blir møtt med «selvaktelse» og emosjonell utilgjengelighet som trygghet og omsorg som er en «motvekt» til angst og utrygghet (Schibbye, 2009, s. 108). Dette kan også oppfattes som en hieratisk relasjon der ungdommen blir til et objekt i fra å bli sett ned på og undertrykket. Miljøterapeutens bruk av krenkelse mot ungdommen kan sees som en asymmetrisk ubalanse i hjelperelasjonen der miljøterapeuten styrker sin egen makt og reduserer ungdommen sin avmakt og krenkelse (Aamodt, 2014, s.52).

3 Metode

3.1 Valg av metode

Valg av metode er redskapen i undersøkelsen om emnet en ønsker å forske og undersøke på og hjelper oss å samle inn data til å besvare problemstillingen (Dalland, 2017, s. 52). En velger ønsket metode ut ifra hvordan en ønsker å samle inn data på ut i fra problemstillingen. Det er flere metoder en kan bruke i oppgaven som kvantitativ, kvalitativ og litteraturstudie. Kvantitativ metode gir innblikk i målbare tall og fakta også kalt for «tellere». Kvalitativ metode gir innblikk og fanger opp andres meninger og opplevelser også kalt for «tolkere». Litteraturstudie er forskning som er blitt gjort som en kan gå mer ned i dybden innenfor et spesifikt emne (Dalland, 2017, s. 52-53)

3.2 Litteraturstudie som metode

I min forskningsmetode så har jeg valgt å bruke litteraturstudie for å belyse problemstillingen min ut i fra tidligere forskning. Litteraturstudie er litteraturen som allerede er undersøkt og skrevet om virkeligheten av andre artikkelforfattere. Litteraturstudie gir ikke ny kunnskap, men kan gi nye erkjennelser når en setter i sammen kunnskap i fra flere artikler (Støren, 2013). Ved å bruke tidligere forskninger kan en knytte opp flere artikler opp mot hverandre som kan gi nye erkjennelser og innfallsvinkler ut i fra angitt problemstilling for å besvare spørsmålet (Dalland, 2017). Søk gjennom fagdatabaser som UiS bibliotek, Oria og Idunn gir tilgang til høyere forskning som skal tas i bruk for å evalueres og drøftes. Målet med litteraturstudie er å finne litteratur som belyser ut i fra min problemstilling.

Valg av litteraturstudie som metode gir meg mulighet til å finne de mest egnede artiklene ut i fra problemstillingen. De mest egnede artiklene vil være å få belyst ungdommenes tanker og følelser om hvordan dem ønsker å bli anerkjent av miljøterapeutene i en barneverninstitusjon. Kvalitativ undersøkelse gjennom spørreundersøkelse hadde også vært interessant da en er i direkte kontakt med ungdommen og kan spør dem selv ut i fra deres tanker og ønsker om hvordan dem ønsker at miljøterapeut kan anerkjenne dem. På grunn av retningslinjene fra UiS hvor en ikke har mulighet til å være i direkte kontakt med ungdommer som ikke er myndige så falt valget naturlig på litteraturstudie. Bruk av kvantitativ metode gjennom målbare tall hadde ikke gitt meg samme svar på problemstillingen da oppgaven baserer seg på menneskelige tanker og følelser som er vanskelig å få belyst og drøftet ut i fra statistikk.

3.3 Styrker og svakheter ved metoden

Metode som litteraturstudie har både styrker og svakheter. En av styrkene ved litteraturstudie er at en får ta i bruk forskning som allerede er blitt gjort. En får tilgang til både kvalitativ og kvantitativ data og gir rom for at en kan ta i bruk flere forskninger i oppgaven samtidig. Flere forskningsartikler kan gi en bredere forståelse og flere innfallsvinkler i oppgaven enn hvis en kun hadde skrevet ut i fra en artikkel (Dalland, 2017).

Litteraturstudie sin svakhet kan bidra til at en kan tolke dataene feil ved at en legger grunnlag for egne tolkninger ut i fra ønsket konklusjon. Ved å styrke sin egen validitet ved at en ikke tolket dataene feil kan en stille spørsmål om gyldigheten til virkeligheten over tolkningen ved å være kritisk over sin egen analyseprosess (Thagaard, 2018, s. 189)

En annen utfordring med litteraturstudiet er sonderingen av alle tilgjengelige artikler. Det tar tid å orientere seg og finne de rette søkeordene ut i fra problemstillingen for å finne de mest egnede artiklene. Det tar tid å lese igjennom de aktuelle artiklene og avgjør om det er rett artikkel. Det positive er at en får overblikk og økt kunnskap samtidig som det er tidkrevende.

3.4 Inklusjon og eksklusjonskriterier

Inklusjon og eksklusjonskriteriene er med på å avgrense søket til at en ikke får for mange artikler (Støren, 2013, s. 37). I søkeprosessen var jeg opptatt av at søkene skal foretas ut i fra problemstillingen og det relevant for oppgaven ut i fra tidligere forskninger på anerkjennelse i arbeid med ungdom i barneverninstitusjoner.

Inklusjonskriteriene var at artiklene skulle være originalartikler og helst primærkilder (Støren, 2013, s. 37-38). Tidsrommet skulle være avgrenset til å ikke være eldre enn fem år. For å få en generell tilnærming til den mest egnede artikkelen ut i fra problemstillingen ble det inkludert søk etter både kvalitative og kvantitative forskningsartikler.

3.5 Kildekritikk

Kildekritikk er en viktig del i letingen etter vitenskapelige artikler der det medfølger kriterier for gyldighet ut i fra de valgte artiklene. Kildekompasset (2022) beskriver kildekritikk at en skal støtte seg på tidligere forskning ut i fra din påstand i problemstillingen. Kildene må da være av vitenskapelig kvalitet der forfatterne viser til faglig tyngde som står sentralt ut i fra

valgt problemstilling. Fagfellevurderte artikler er lest og godkjent av andre forskere før artikkelen blir publisert som vitenskapelig artikkel. For å være sikker på at mine artikler er godkjente vitenskapelig artikler så har jeg benyttet meg av søk i kanalregisteret (2022) søkemotor for å forsikre meg at artiklene er av høy kvalitet.

3.6 Innhenting av litteratur

For å finne frem til relevante forskningsartikler ut i fra problemstillingen så startet søket etter forskningsartikler på internett. Fagdatabaser som ble brukt i søkeprosessen er UIS bibliotekets hjemmeside Oria, Idunn og Google Scholar. Søkene ble gjort ut i fra «avansert søk» da dette gir flere muligheter for å legge inn flere søkefelter enn «enkelt søk». Dette gjorde at jeg kunne avgrense søket etter inklusjonskriteriene mine ut ifra vitenskapelige artikler, språk og tidsrommet jeg ønsket at artiklene skulle være ifra. Avgrensningene i søkefeltet ble gjort til de fem siste årene, vitenskapelige og fagfellevurdert artikler og ulike søkeord i emnefeltet for å komme frem til de best egnede artiklene ut i fra problemstillingen.

I begynnelsen ble det brukt søkeord i emnefeltet som «anerkjennelse, ungdom, miljøterapeut og barneverninstitusjon» Ved å ha fire søkeord i emnefeltet ga utslag på en artikkel som igjen viste seg å være relevant for oppgaven. Dette begrensede resultatet gjorde at jeg søkte etter færre søkeord som «anerkjennelse, ungdom og barneverninstitusjon» da kom det opp 7. treff som ikke var aktuelle artikler. Søkeordet ble deretter endret til «anerkjennelse og ungdom» som ga utslag i 189. treff der utvalget var variert alt i fra relasjonen i fosterhjem og relasjon i psykisk helsevern. For å redusere antall treffet valgte jeg å utvide søket enda mer og søkte på «ungdom, anerkjennelse og relasjon» Jeg tok med ordet «relasjon» som er i likhet med anerkjennelse for å utvide søket og om det søket kunne treffe mer på mine kriterier og ønske om å finne artikler som omhandler forskning på ungdom som bor/har bodd på barneverninstitusjoner. Dette søket ga 124. treff og det var opptil flere artikler som var relevante for min oppgave. Etter en god stund leting fant jeg de to siste aktuelle artiklene som oppfylte mine krav og ønsker der det har blitt gjort kvalitativ forskning på ungdom i barneverninstitusjoner og deres relasjon til de ansatte og ungdommens opplevelse av trygghet og trivsel. Mange artikler ble lest og forkastet, men til slutt hadde jeg tre artikler som passet til kravene og som er knyttet opp imot min problemstilling ut i fra hvordan miljøterapeuten kan møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon.

Før søkeprosessen begynte hadde jeg i tankene mine at «anerkjennelse» kanskje måtte knyttes opp mot relasjon for å finne de mest egnede artiklene. Det viste seg å stemme og når søkeordene ble inkludert både «anerkjennelse» og «relasjon» fikk jeg tilgang til de artiklene som jeg ønsket ut i fra problemstillingen. Årsaken til dette kan være for relasjon kan knyttes opp mot anerkjennelse og at anerkjennelse blir i mindre grad brukt.

Følgende artikler i fra søket som jeg vil anvende, som vil bli analysert og drøftet ut i fra angitt teori er:

1. Skiftende regler og praksiser i omsorgsmiljøet i en barneverninstitusjon – betydninger for ungdommenes opplevde trygghet og trivsel. Publisert av: Gro Ulset, 2018
2. Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet. Publisert av: Paulsen, Aune, Melting, Stormyr & Berg, 2017
3. Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner – Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv. Publisert av: Marianne Buen Sommerfeldt, 2019.

3.7 Analyse

Analyse er ifølge Ringdal tilrettelegging av dataene for videre analyse der en skal presentere dataene (2018, s. 32). I mitt tilfelle innebærer det å legge frem de tre vitenskapelige artiklene som samsvarer opp imot min problemstilling om hvordan miljøterapeuten kan møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon.

For videre analyse av de tre utvalgte artiklene så har jeg lett etter likheter og ulikheter. Formålet med artiklene var å finne temaer som kan belyse anerkjennelse fra miljøterapeuten til ungdommen. To av artiklene bygger på likheter der det har blitt utført intervjuer av ungdommer i barneverninstitusjoner samt praksisfortelling der en får innblikk i relasjonen mellom ungdommen og miljøterapeuten. Temaene som går igjen i disse to artiklene er miljøterapeutens møte med ungdommen ut i fra hvordan ungdommene ønsker å bli møtt, regler, praksis, trivsel, omsorg og anerkjennelse. Den siste artikkelen skiller seg mer ut i fra at den tar for seg relasjonen mellom ungdommen og miljøterapeuten sett ut i fra et historisk perspektiv der barnet blir sett som et objekt til dagens samfunn der barnet blir fremstilt som en subjektiv autonom selvstendig individ. Dette historiske skillet mellom barnet som objekt til subjekt viser hvordan tidene har endret seg i form av hvordan ungdommen blir møtt, sett, hørt og måten en gir omsorg og anerkjennelse på. Endringene spiller en stor rolle for miljøterapeutenes handlingsrom i arbeid med ungdom i en barneverninstitusjon.

For å få en oversikt over de utvalgte artiklene velger jeg å sette artiklene inn i en tabell for å få en oversikt over de ulike temaene. Dette gjør at en får en mer helhetlig oversikt ut i fra hvilke metoder som er blitt brukt, emner, formål, navn på forfattere og publiseringsdato (Ringdal, 2018). Artiklene er blitt tolket ut i fra angitt teori og min forforståelse.

Forfattere	Tittel	Deltakere	Metode	Formål	Tema
Gro Ulset (2018)	<i>Skiftende regler og praksiser i omsorgsmiljøet i en barnevernsinstitusjon</i>	6 ungdommer (4 jenter og 2 gutter) 8 ansatte 2 teamledere	Deltakende observasjon Kvalitative intervju Uformelle samtaler	Belyser hvordan det er å bo i en institusjon ut i fra sosialt liv og samhandling	Relasjon Kommunikasjon Omsorgsmiljø Trygghet Regler Rutiner trivsel
Paulsen, Aune, Melting, Stormyr & Berg (2017)	<i>Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet</i>	22 ungdommer Praksisfortelling fra ansatt	Kvalitative individuelle og gruppe intervjuer fra Gartnerhaugen barnevernstiltak	Belyser hvordan det jobbes med å skape gode relasjoner som legger grunnlag for medvirkning og samarbeid	Relasjonsarbeid Medvirkning Anerkjennelse
Marianne B. Sommerfeldt (2019)	<i>Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge</i>		Datamateriale fra institusjonsplaner fra tre ulike barneverninstitusjoner	Barnet som et subjektivt autonomt menneske	Miljøterapi Omsorg Anerkjennelse Medvirkning

4 Presentasjon av funn

4.1 Ulset, 2018

Artikkelens tema er ungdommens opplevelse av å bo på barneverninstitusjon i fra sosialt liv og samhandling. Ulset undersøker hvordan reglene og praksisen har betydning og ungdommens opplevelse ut fra trivsel, trygghet, omsorgsmiljøet, regler og praksis (Ulset, 2018).

Artikkelen er bygget på feltarbeid og deltagende observasjon som foregår i en tidsperiode på 6 måneder. Deltakerne i studiet besto av 6 ungdommer og 11 ansatte (8 ansatte og 2 teamledere og 1 institusjonsleder). De ansatte var fordelt i 4 team med arbeidstid i langturnus. Studiet begynte som deltagende observasjon der forfatteren var i miljøet med ungdommen og personalet mellom 12-14 timer i uken i femti dager. I tillegg til deltagende observasjon ble det også tatt i bruk individuelle intervjuer (Ulset, 2018).

Studiet tar for seg de ansatte og forskjellighetene til de ansatte i teamene. Ungdommen må forholde seg til flere ansatte og vikarer som praktiserer arbeidet på forskjellige måter. De ulike praksiser i tilnærmingen i fra ansatte påvirker ungdommens regler og praksis ut i fra mat og måltider, søvn og vekking, omgangsformer og skoleforventninger. Funnene som ble avdekket i artikkelen viser til forskjelligheten hos de ansatte i hvordan de henvender seg til ungdommen. Teamene hadde hver sin måte hvordan de praktiserte regler og rutiner og hadde ikke innsikt i hvordan de andre teamene jobbet ut i fra regler og rutiner. Dette førte til at teamene arbeidet forskjellig og opplevde at dette var greit for ungdommen der de tilpasset seg de ansattes forskjellige rutiner og praksis (Ulset, 2018).

Ulset påpeker forskjellighetene blant de ansattes regler og rutiner ut i fra måltid situasjonen. Noen ansatte synes det var greit at ungdommen ikke ønsket middag ut i fra forskjellige grunner og aksepterte dette. Noen ansatte tillot at de da kunne lage mat utenom måltidene mens andre ansatte ikke tillot dette. Ungdommen innrettet seg etter hvem av de ansatte som var på jobb ut i fra deres regler og rutiner (Ulset, 2018).

Artikkelen viste at det kunne være forskjeller når det kom til ungdommens søvn og vekking. Noen ansatte brukte tid med ungdommen i forhold til motivasjon til å stå opp når de ble vekket. Andre ansatte banket på døren en gang og gikk igjen. Ungdommen satte pris når de ansatte brukte tid på dem og motiverte dem til å gå på skolen til tross for at ungdommen hadde ulike utfordringer. Noen ansatte aksepterte at ungdommen ikke trengte å gå på skolen på grunn av deres utfordringer. Andre ansatte kom i konflikt med ungdommen der de mente at skolen var første prioritert og ga ungdommene konsekvenser hvis de ikke gikk på skolen. Noen ungdommer opplevde konsekvenser ut i fra truende atferd i fra de ansatte på barneverninstitusjonen (Ulset, 2018).

Artikkelen tar også for seg hvordan ungdommen omgås de ansatte på institusjonen. Ungdommen opplevde i forskjellig grad ulik kommunikasjon med ansatte. Noen ansatte viste engasjement og ønsket en god kommunikasjon der en kom frem til felles forståelse og ønske om å hjelpe. Andre ansatte brukte mindre tid med ungdommen og kommuniserte gjennom å ikke forstå ungdommen ut i fra deres behov og ønsker. Kommunikasjon, tillit og gjensidig respekt mellom ungdommen og ansatte er med på å skape trygghet, anerkjent og sett som gjør at ungdommen har lyst til å bidra og samhandle mer med de ansatte. Ungdommen ønsker en felles og gjensidig samhandling som bidrar til å skape stabilitet og trygghet (Ulset, 2018).

Gro Ulset får frem i artikkelen betydningen av ungdommens liv i det å bo på en barneverninstitusjon ut i fra ungdommens behov sett ut i fra rutiner som mat og måltider, søvn og vekking, omgangsformer og skoleforventninger. Funnene bidrar til å belyse hvordan en ut i fra problemstillingen kan belyse ungdommen ut i fra utfordringene deres i hverdagslivet og miljøterapeutens bruk av anerkjennelse (Ulset, 2018).

4.2 Sommerfeldt, 2019

Publikasjonen er en vitenskapelig med tema «*relasjonen mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge – Vår tids forståelse sett i et historisk perspektiv*» (Sommerfeldt, 2019). Sommerfeldt undersøker hvordan ungdommen og ansattes kvalitet i relasjonen på ulike barneverninstitusjoner i Norge. Dataene er analysert ut i fra Foucaults genealogiske analyse der en undersøker nåtiden sett opp imot et historisk perspektiv. Ved å bruke genealogi analyse ønsker Sommerfeldt (2019) å se etter aspekter i nåtid som belyses ut i fra historisk perspektiv. Formålet er ikke å finne frem til sannhet, men erkjennelser for å

kunne se å kun skape nye måter å se ting på og sette ting i perspektiv i samtid (Sommerfeldt, 2019).

Artikkelen er skrevet og analysert ut i fra tre institusjonsplaner i fra barneverninstitusjoner i Norge og belyses ut i fra et tidshistorisk perspektiv hvordan nåtidens forståelse av barnet som et subjektivt autonomt menneske. Ved å se barnet som et autonomt menneske tar Sommerfeldt for seg barnets posisjonering ut i fra rettigheter som forskrifter, faglige føringer og politiske rettigheter. Kjernebegrepene i artikkelen baserer seg på emner som miljøterapi, omsorg, anerkjennelse, medvirkning og sosialt arbeid (Sommerfeldt, 2019).

Artikkelen bygger på omsorg og ungdommens velvære og på hvordan de ansatte kan fylle sin rolle i handlingsrommet samtidig som en har/foretar en subjektposisjonering av ungdommen i arbeidet på barneverninstitusjonen. Sommerfeldt gir en innføring i fra 1800 tallet hvordan en så på begrepet «omsorg» der omsorg var å lære barna opp til oppdragelse og endring. Barna ble sett og oppdratt som et objekt der barna skulle tjene sine plikter. Omsorg til barn som var «skadet» skulle gis ved disiplin som skulle føre til god lovlydig karakter. På 1900 tallet ble barna som ble plassert i barneverninstitusjoner skulle oppdras og gis omsorg som det var sitt eget hjem. Tidene forandret seg, og barna skulle få omsorg som en har behov for ut i fra sin alder og modenhet. Barnet skal sees ut i fra et autonomt barn med egne rettigheter (Sommerfeldt, 2019).

Dagens barneverninstitusjoner tar for seg barnet som et rettighets subjekt med egne rettigheter. Miljøterapeuter skal møte barnet i form av samtaler og etterspør barnets meninger. Barnet er et rettighetsbarn som knytter seg ut i fra begreper som medvirkning, empowerment og anerkjennelse (Sommerfeldt, 2019). Anerkjennelse er kjernebegrepet i miljøterapeutisk arbeid som legger føring på barnets forståelseshorisont og egne ønsker skal legges til rette for i arbeid med barn og unge. Det miljøterapeutiske arbeidet kan også gi utfordringer da en til enhver tid skal se barnet som et autonomt subjekt med rettigheter ovenfor seg selv. Miljøterapeuten skal imøtekomme ønsker og krav som kan føre til at miljøterapeuten ikke klarer å imøtekomme kravene som igjen kan føre til redselen for å gjøre feil. Miljøterapeuten kan da i fravær av anerkjennelse hvile på strukturene og metodene i arbeidet som kan føre til et distansert fravær i anerkjennelsen rettet mot ungdommen (Sommerfeldt, 2019).

Det subjektive perspektivet på barnet er viktig å ha med seg i det miljøterapeutiske arbeidet. Jeg anser artikkelen som viktig opp imot min problemstilling hvordan miljøterapeuten kan anerkjenne ungdommen i en barneverninstitusjon. Artikkelen gir innblikk i hvordan miljøterapeutene kan fylle sin rolle ut i fra forventninger og krav. Miljøterapeutens evne til å forstå og se utviklingen i fra barnet blir sett som et objekt til endring og ny forståelse av barnets som et autonomt subjekt der barnet får rettigheter og medvirkning. Samtidig stilles det større krav til miljøterapeuten som skal balansere et gjensidig forhold til ungdommen ut i fra bruk av anerkjennelse og samtidig unngåelsen av frafallelse av anerkjennelse som kan resultere til krenkelse (Sommerfeldt, 2019).

4.3 Paulsen, Aune, Melting, Stormyr & Berg, 2017

Temaet i artikkelen er «*Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet – betydninger for ungdommens opplevde trygghet og trivsel*» (Paulsen, Aune, Melting, Stormyr, & Berg, 2017, s. 84). Artikkelen er et samarbeid mellom forskere på NTNU samfunnsforskning og de ansatte på Gartnerhaugen et barneverntiltak for ungdom og eid av Trondheim kommune. Det er blitt foretatt kvalitativ intervjuer av 22 ungdommer og en praksisfortelling fra en ansatt (Paulsen et al., 2017).

Målet med artikkelen er å belyse hvordan en kan jobbe med å skape gode relasjoner for grunnlag med ungdommen for samarbeid og medvirkning. Dette gir et grunnlag for hvor viktig relasjonsarbeid er mellom de ansatte og ungdommen der forfatterne ønsker å synliggjøre hvordan Gartnerhaugen jobber med relasjonsarbeid i møte med ungdommene (Paulsen et al., 2017).

Gartnerhaugen sin målsetning er at ungdommene skal leve et godt liv og bli fullverdige deltakere i samfunnet. Gartnerhaugen sitt teorigrunnlag bygges på en sirkulær måte å forstå ungdommen og deres menneskelige relasjoner. Dette baserer seg på at de ansatte og ungdommene har et sosiokulturelt perspektiv hvor utviklingen skjer gjennom sosial kontakt med andre gjennom sosiokulturelle aktiviteter. Ungdommen og de ansatte skaper sosiokulturelle aktiviteter i sammen som bidrar til et felles individ og kontekst som påvirker hverandre i en «vekselvirkning» (Paulsen et al., 2017, s. 85). Med dette så menes det gjennom en felles kommunikasjon og at en påvirker hverandre begge veier. Ungdommen blir ikke sett som et objekt, men som et subjektivt individ med egne meninger og ønsker (Paulsen et al., 2017).

Artikkelen tar også for seg to perspektiver mellom de ansatte og ungdommen. Første perspektivet er ungdommen selv oppfatter relasjonen og hva som er viktige elementer i relasjonen med de ansatte på Gartnerhaugen uti fra å bli sett, hørt, respektert og anerkjent. Andre perspektivet er de utfordringene de ansatte møter i relasjonen med ungdommen ut i fra nærhet, profesjonalitet og distanse. De ansatte skal bruke seg selv som redskap ved å vise interesse, kunnskap, glede og humor. En skal vise interesse for ungdommen, ta dem på alvor og klare å få frem ungdommens egne tanker og definere dem som selvstendig som kan definere målene for sitt eget liv (Paulsen et al., 2017).

Artikkelen tar også for seg en praksisfortelling fra en ansatt som gir et innblikk i hvordan miljøterapeuten utfører arbeidet sitt ved å møte ungdommen «her og nå» ut i fra hvordan ungdommen har det med seg selv og behovet for å bli møtt av miljøterapeuten. Fortellingen viser hvordan miljøterapeuten møter ungdommen ved å lytte, bekrefte og bruker seg selv og sine egne erfaringer i samtalen med ungdommen. Ungdommen har det vanskelig med seg selv og sliter med å komme seg opp på grunn av utfordringer med tankekjør og egen fortvilelse over å alltid kommer for sent på skolen. Miljøterapeuten møter ungdommen med forståelse og møter ikke ungdommens forsømmelser med «pekefinger» men forsøker å finne løsninger i sammen. Ungdommen har hatt bursdag så miljøterapeuten møter ungdommen med anerkjennelse ved å gi en vekkerklokke fra «helvete» som skal vekke ungdommen på en brutal måte at det ikke er mulighet til å legge seg igjen for å sove. Møtet mellom ungdommen og miljøterapeuten beskriver et gjensidig samspill og relasjon der en tilrettelegger for et godt møte der ungdommen opplever støtte, anerkjennelse og mestring. Relasjonsarbeid tar tid der en må «skreddersy» og tilpasses for hver ungdom i hvordan en skal tilpasse seg ut i fra hver enkelt ungdom for å skape gode relasjoner (Paulsen et al., 2017).

Jeg anser artikkelen som relevant ut i fra min problemstilling der artikkelen tar for seg ungdommens egne syn om relasjon om hvordan dem ønsker å bli møtt, sett og anerkjent. Det er også interessant å få innblikk i hvordan miljøterapeuten selv jobber målrettet mot en gjensidig relasjon til ungdommen gjennom praksisfortellingen som gir meg innblikk i fra både ungdommen og miljøterapeutens ståsted.

5 Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte og diskutere funnene gjennom problemstillingen om hvordan miljøterapeuten kan se og anerkjenne ungdom i en barneverninstitusjon. Dette gjør jeg ved å se på anerkjennelsen mellom miljøterapeuten og ungdommen. Hvordan oppfattes ungdommen som et subjekt. Anerkjennelse gjennom kjærlighet, rett og solidaritet. Samspeillet mellom miljøterapeuten og ungdommen. Til slutt avslutter jeg med overskriften «se meg!» som diktet innledningsvis i oppgaven sier noe om hvordan miljøterapeuten kan se ungdommen og drøfte ut i fra hvordan miljøterapeuten kan anerkjenne ungdommen i praksis.

5.1 Anerkjennelse mellom miljøterapeuten og ungdommen

Miljøterapeutene som jobber på barneverninstitusjonen er dem som skal se, høre og lytte og anerkjenne ungdommen. Det er gjennom anerkjennelse at miljøterapeuten skal erkjenne og styrke ungdommen. I institusjonen vil ungdommen måtte forholde seg til flere omsorgspersoner en i sitt eget hjem. Ungdommen må bygge relasjoner til flere miljøterapeuter der relasjonen er bygget på profesjonell relasjon (Storø, 2008). Hvordan er det for ungdommen at relasjonen med miljøterapeutene er bygget på profesjonell relasjon og hvordan ønsker ungdommen selv å bli anerkjent av miljøterapeutene?

Ungdommen har behov for gode miljøterapeuter som kan skape en felles og gjensidig anerkjennelse dem imellom. En god anerkjennelse i relasjonen er en forutsetning for at ungdommene som bor på barneverninstitusjon skal ha gode omsorgsforhold og omsorgspersoner rundt seg. I studien til Ulset (2018) kom det frem at noen av ungdommene ikke har så god relasjon og kontakt med sine foreldre. Ungdommene i Paulsen et al. (2017) uttrykket at det å ikke ha kontakt med sine foreldre og slekt var ensomt og ungdommen følte seg ofte alene. Miljøterapeutene på barneverninstitusjonen tar på seg foreldrerollen samtidig som en skal ha en profesjonell relasjon. Ungdommen har forventinger til miljøterapeutene som kan være utfordrende å oppfylle som ubetinget kjærlighet og kontinuitet ut i fra regler og praksis og ønske om at miljøterapeutene har samme rutiner og regler. Ungdommen ønsker også at miljøterapeutene skal bruke tid og være i sammen med dem (Ulset, 2018). Det er viktig at miljøterapeutene klarer å balansere rollen i å anerkjenne ungdommen ut i fra deres ønsker og behov slik at ungdommen skal få gode omsorgsforhold og trygge voksne.

5.2 Ungdommen som subjekt

Relasjonen fra voksne til barn har ført til historiske endringer der barnet før i tiden ble sett som et «objekt», Barnet skulle få omsorg de kun hadde behov for og skulle rette seg etter de voksnes regler og bestemmelser (Sommerfeldt, 2019). Nåtidens situasjon er at barnet skal bli sett og behandlet som et subjekt. Miljøterapeuten skal anerkjenne ungdommen som et subjekt gjennom et gjensidig samspill ved at ungdommen skal få medvirke, bli sett, lyttet, forstått og ta egne valg (Sommerfeldt, 2019).

Ungdommen har hver sin personlighet, bakgrunn, forståelse av livet og forventinger til livet ut i fra deres indre opplevelsesverden og hvordan dem vil bli behandlet ut i fra å være et selvstendig subjekt (Schibbye, 2009). Hvorfor skal ungdommen stole på miljøterapeutene og hva skal til for å få et gjensidig samspill og relasjon mellom ungdommen og miljøterapeuten? Dette kan være utfordringer for miljøterapeuten der en må tilpasse seg hver enkelt ungdom ut i fra deres ønsker, behov og hva ungdommen selv ønsker av anerkjennelse. Ikke alle hjelperelasjoner mellom miljøterapeuten og ungdommen er like fruktbare som ifølge Aamodt (2019) sier noe om at det kan oppstå en fastlåst konflikt i relasjonen der ingen av partene er i stand til å løse situasjonen. Relasjoner og anerkjennelsen mellom miljøterapeuten og ungdommen vil alltid være farget ut i fra hverandres kommunikasjon, forventinger til hverandre og hvordan en selv har det som person og ens egne virkelighetsoppfattelse (Aamodt, 2014).

Ulik grad av anerkjennelse hos miljøterapeuten der ungdommen opplever at de ikke blir lyttet og anerkjent gjør at ungdommene uttrykker seg ut i fra artikkelen til Paulsen et al. (2017) at de enkelte ganger blir sett og behandlet som «ting». Ungdommene uttrykker at miljøterapeutene må vise interesse, lytte og bekreftelse. I studien til Ulset (2018) beskriver ungdommen at de ønsket at miljøterapeutene kunne sette seg ned og snakke og bruke tid på dem. Noen dager følte ungdommen seg sett og lyttet til, men at dette varierte fra dag til dag ut i fra hvor travelt miljøterapeutene hadde det. Ungdommer som ønsker og tar initiativ til å kontakt med miljøterapeuten kan føle nederlag ved å bli avvist og kan bli usikre ved at noen dager blir en møtt mens andre dager blir en ikke møtt og anerkjent. En ungdom uttaler i artikkelen til Ulset (2018) at det er de voksne som bestemmer om de har tid eller har lyst å tilbringe tid med dem.

Ved at ungdommen uttaler at dem selv blir sett på som «ting» så fremkommer det i artikkelen til Paulsen et al. (2017) at ungdommen selv kategoriserer miljøterapeutene ved å sette navn på dem ut i fra hvor godt en liker miljøterapeuten og hvor nær relasjonen er. Ungdommen fortalte at noen miljøterapeuter blir kalt for «nesten far eller mor» som er en nær relasjon. Miljøterapeuter som ungdommen ikke anser som nær relasjon blir ofte kalt «den jeg ikke liker» eller den miljøterapeuten som kun er opptatt av «læreboken» og blir oppfattet som umenneskelig (Paulsen et al., 2017).

Miljøterapeutene har hver sin måte å tilpasse seg ungdommen og ulike måter å anerkjenne ut i fra hvordan miljøterapeuten oppfatter ungdommens mottakelighet. Sommerfeldt (2019) tar opp i artikkelen at miljøterapeuten profesjonelt undervurderer ungdommen ut i fra flere ulike forhold der miljøterapeuten tviler på sine egne kunnskaper om hva som er rett og galt i anerkjennelsen. Til tross for at miljøterapeutene har ulike anerkjennelse til ungdommen så kom det frem i studien til Ulset (2018) at ungdommens opplevelser av ulike anerkjennelse hos miljøterapeutene så klarte og lærte ungdommen å tilpasse seg og innrette seg etter de ulike omgangsformene til hver miljøterapeut.

5.3 Anerkjennelse gjennom kjærlighet, rett og solidaritet

Hvordan kan miljøterapeutene anerkjenne ungdommen gjennom kjærlighet, rett og solidaritet som bygger på forståelsen mellom det relasjonelle slik at ungdommen skal få styrket sin selvrealisering og tilhørighet (Honneth, 2008)

I studien til Ulset (2018) kom det frem at ungdommen opplever kjærlighet og omsorg ut i fra hvordan dem blir sett og opplevd. Ungdommen som bor på barneverninstitusjon, har ulike erfaringer i hvordan dem tidligere har fått etablert den grunnleggende anerkjennelsen i kjærlighetsrelasjonen gjennom sine omsorgspersoner. Ungdommen forteller at kjærlighet i anerkjennelsen mellom miljøterapeuten og ungdommen handler om utholdenhet (Ulset, 2018). Utholdenhet gjennom kjærlighet er når miljøterapeutene viser kjærlighet til ungdommen selv om ungdommen viser sinne og utagering. Miljøterapeuter som tåler å stå i krevende situasjoner og anerkjenner ungdommen ut i fra deres følelser og redsel fremmer ungdommens forståelse at dem blir sett og anerkjent slik dem er. Studien til Paulsen et al. (2017) kom det frem at ungdommen opplever kjærlighet gjennom at miljøterapeutene ønsker

å snakke og bruke tid med dem. At ungdommen blir sett og hørt gir selvtillit. Ungdommen opplever miljøterapeutene som ekte og trygge og at de er til å stole på.

En utfordring i kjærligheten i relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen er hvor utholdende miljøterapeuten skal være når ungdommen viser sinne og utagering gjentatte ganger. Miljøterapeutens indre prosesser kan bli satt på prøve ut i fra hvordan miljøterapeuten selv ser anerkjennning gjennom kjærlighet. Miljøterapeutene har sin egen opplevelse om hva kjærlighet er og hvordan en selv ønsker å praktisere kjærlighet gjennom anerkjennning til ungdommen. Ungdom som opplever miljøterapeuter forskjellige i kjærligheten kan oppleves som ubehagelig og forvirrende. I studien til Ulset (2018) kom det frem at miljøterapeutene har forskjellig tilnæringsmåter å vise kjærlighet på ut i fra hvordan dem viser varme, omsorg, gir av seg selv og forskjellig grad i bruk av kommunikasjon. Usikkerhet i kjærligheten kan være skremmende og krevende for ungdommer å forholde seg til de ulike tilnæringsmåtene fra miljøterapeutene.

Den rettslige anerkjennelsen dreier seg om forståelsen av utholdenhet og grenser der ungdommen skal bli akseptert og akseptere andre til å bli en selvstendig samfunnsborger (Honneth, 2008). Sommerfeldt (2019) beskriver i sin artikkel at ungdommen har et rettighetsprinsipp gjennom relasjonen mellom miljøarbeideren og ungdommen.

Miljøterapeuten skal se og behandle ungdommen som et subjekt med egne rettigheter. Et rettighetsprinsipp er rettigheten til skolegang. Miljøterapeuten skal i sammen med ungdommen legge til rette for at ungdommen kommer til skolen og bevisstgjøre ungdommen selv å ta ansvar for skolegangen. I studiet til Ulset (2018) og Paulsen et al. (2017) kom det frem at det er forskjellig grad av utførelsen hos miljøterapeutene om de anså viktigheten at ungdommen kom seg opp og gikk på skolen. Ungdommen selv hadde forskjellige krav og forventinger til seg selv om de anså skolegangen som viktig eller ikke. Ungdommen ønsker seg ut i fra artiklene at miljøterapeutene skal hjelpe og støtte dem slik at de kommer seg til skolen.

For det miljøterapeutiske arbeidet og anerkjennelse i relasjonen mellom miljøterapeuten og ungdommen er det viktig å vise gjensidig respekt at ungdommen får forståelsen av selvrespekt (Honneth, 2008). At ungdommen får selvrespekt ovenfor seg selv ved en gjensidig dialog med miljøterapeutene om hva dem selv ser som viktighet for at de skal komme seg opp og gå til skolen. Ungdommen i studiet til (Ulset, 2018) uttrykket at de ønsket

seg miljøterapeuter som bruker tid på dem i vekkingen, setter seg ned og snakker med dem til dem våkner. En gjensidig relasjon mellom miljøterapeuten og ungdommen der et lager felles regler om hva miljøterapeuten kan gjøre og ikke gjøre kan bidra til at ungdommen føler seg sett, hørt og motivert til å gå på skolen. Samtidig som det stilles krav og forventinger til ungdommen. Krav og forventinger til ungdommen må være oppnåelig med muligheter til å endre hvis kravene blir uoppnåelig. Miljøterapeuter som møter ungdommen med tålmodighet, tid, håp og trygghet er med på å styrke ungdommens selvtillit, motivasjon og selvspekt. Felleskap og tilhørighet er gjennom relasjonen til miljøterapeutene og de andre ungdommene i barneverninstitusjonen. Felleskap og tilhørighet er viktig for ungdommen deler felles opplevelser på institusjonen. Å bo på en institusjon kan samtidig være sårbart ut i fra at en må forholde seg til flere miljøterapeuter som utøver praksis og regler forskjellig. Ungdommen skal gjennom sin ungdomstid finne sin egen identitet og finne sin vei til å bli en selvstendig samfunnsborger. I studien til Paulsen et al. (2017) kom det frem at ungdommen ønsket seg mer tid med miljøterapeutene. Studien til Ulset (2018) ønsket ungdommen at miljøterapeutene følge dem opp på fritidsaktiviteter som kunne være utfordrende for ungdommen å møte opp til. For at ungdommen skal bli solidarisk anerkjent gjennom et felleskap og tilhørighet er det viktig å få frem ungdommens interesser og egenskaper. Det er ekstra sårt for ungdommen å måtte oppleve at miljøterapeutene som omsorgspersoner ikke har tid til dem eller følelsen av at de prioriterer de andre ungdommen på institusjonen. Dette kan gi utslag i at ungdommen ikke får dekket sine behov gjennom felleskap og tilhørighet og velger å trekke seg vekk i frykten for å bli avvist og såret.

5.4 Samspill i anerkjennelsen mellom miljøterapeuten og ungdommen

Ungdommen i studiet til Ulset (2018) ønsket at samhandlingen med miljøterapeutene skulle være forutsigbare, meningsfulle og forståelige. Hvordan kan en skape en felles forståelse og samspill mellom ungdommen og miljøterapeutene der en er forutsigbar og forståelig gjennom anerkjennelse? Hvordan tolkes ungdommen som et subjekt ut i fra deres tanker, følelser og opplevelser ved det å bo på en barneverninstitusjon?

Ungdommens forståelse av subjektiv anerkjennelse er ulik i fra ungdom til ungdom ut i fra deres historie og personlighet om hvordan en ser på anerkjennelse og tar imot anerkjennelse. For noen ungdommer kan anerkjennelse fra miljøterapeuten bety nærhet som kan skape indre konflikter hos ungdommen som igjen resulterer til at ungdom «slår tilbake» gjennom å bli lei,

såret eller aggresjon. Ungdom har hver sin historie og opplevd at omsorgspersoner har sviktet dem og mangel på emosjonell tilgjengelighet. Dette kan føre til at anerkjennelse i fra miljøterapeuten kan bli for belastende for ungdommen og ungdommen bruker forsvarsmekanisme for å avvise miljøterapeuten (Aamodt, 2014).

Miljøterapeuten selv har ulik grad av å tenke og praktisere om hva som er det rette for ungdommen ut i fra de ulike rutinene og praksisen i en barneverninstitusjon. Hvordan kan en gjennom subjektivt fellesskap med ungdommen og miljøterapeuten få til en forståelse og skape endringer sammen med ungdommen gjennom Schibbye (2009) grunnelementer der anerkjennelsen består av å lytte, ha forståelse, aksept, toleranse og bekreftelse. I artiklene til Ulset (2018) og Paulsen et al. (2017) kom det frem ulikheter i samspeillet i anerkjennelsen mellom miljøterapeutene og ungdommene ut i fra mat og måltider, søvn og vekking, trivsel og trygghet.

I studiet til Ulset (2018) kom det frem at det var ulikheter hos miljøterapeutene ut i fra konsekvensene av å ikke møte opp til måltidene. Ungdommen uttrykker om miljøterapeutene mener at dem skal sulte og forstår ikke viktigheten med mat. Ungdommen sier at de voksne ikke behandler dem med respekt ved å nekte dem mat. Intensjonen hos miljøterapeutene ved anerkjennelse er ikke at ungdommen skal sulte, men ønske om at ungdommen skal delta i et felles måltid som gir hygge og trivsel og sosialt samvær. Miljøterapeuten kan gjennom anerkjennelse lære ungdommen at felles måltider er viktig, men så lenge ungdommen uttrykker at de ikke føler seg sett og hørt så kan situasjon ende i en fastlåst konflikt. Konsekvensen at dette er at ingen av partene er i stand til å løse situasjonen og dermed oppstår det uenigheter og forskjellige oppfattelser av situasjonen. Dette kan føre til ungdommens følelser om at miljøterapeuten ikke oppfyller deres ønsker og behov. Hvordan kan miljøterapeuten gjennom Schibbye grunnelementer forstå ungdommen gjennom lytting og forståelse. Hvorfor ønsker ikke ungdommen å møte opp til måltidet? Er det for at ungdommen er kresen, redsel for å møte de andre ungdommene eller en miljøterapeut en ikke går så godt med slik at en da velger å ikke møte opp til måltidet.

Å få en forståelse av situasjonen kan miljøterapeuten høre med ungdommen ved å sette seg inn i ungdommens opplevelsesverden og kjenne på ungdommens følelser. Å få til en gjensidig dialog med ungdommen kan miljøterapeuten utøve skjønn til ungdommen at en ikke dømmer

eller bedømmer, men ønsker å høre ungdommens opplevelse av saken. Dette gjøres gjennom å vise aksept og forståelse. Aksept og forståelse mellom ungdommen og miljøterapeuten gjør at miljøterapeuten legger vekk sine egne tanker og følelser om saken og lytter til ungdommen. Ungdommen får så muligheten til å legge frem saken ut i fra sitt syn og får eierskap til saken. Selv om ungdommen har sitt syn på saken så skal miljøterapeuten vise forståelse og bekreftelse selv om en ikke er enig så skal en imøtekomme ungdommen gjennom at ungdommen får troen på seg selv og oppleve mestring. Dette kan føre til at ungdommen neste gang har fått mestring å møte opp til måltidene eller at en kommer frem til en felles forståelse av saken der en inngår kompromisser som er til det beste for ungdommen. Der ungdommen ikke føler seg sett og bekreftet kan føre til enda større avstand mellom ungdommen og miljøterapeuten som ikke er ønskelig.

I studien til Ulset (2018) kom det frem til i søvn og vekking hos ungdommene så hadde miljøterapeutene ulike tilnæringsmåter til ungdommen der miljøterapeutene mente at ungdommen kunne vekke seg selv og ta ansvar for sitt eget liv «*noen banket kun på en gang og gikk, mens andre banket på opptil flere ganger og ville ha meg opp*» sitat fra ungdom (Ulset, 2018, s.192). Ungdommen i studiet uttrykker at det holder ikke å bare banke på en gang og gå igjen. Miljøterapeuter som bare banker på en gang, signaliserer til ungdommen at de ikke bryr seg om de sovner igjen og dermed risikerer å komme for sent til skolen. Sett ut i fra miljøterapeutens side der en kan oppleve ulike reaksjoner i fra ungdommen når en vekker dem som rop og utskjelling. Miljøterapeutene kan ha ulike reaksjoner der noen kun banker på en gang og velger å gå etter eventuelt å ha blitt ropt, skreket til eller ikke får noen reaksjon som igjen får konsekvenser for ungdommen. Ved å få til en felles forståelse mellom ungdommen og miljøterapeuten kan en lytte til ungdommen og høre om hvordan miljøterapeuten skal gjøre når en blir ropt og kjeftet på eller når en ikke får svar. Ved å lytte til hverandre og få en felles forståelse av saken der miljøterapeuten vet hvorfor ungdommen reagerer slik, og hva ungdommen selv ønsker at en skal gjøre når en slik situasjon oppstår. Miljøterapeuten og ungdommen ønsker å ha en felles målsetning at ungdommen skal stå opp som kan gjennom aksept og toleranse der miljøterapeuten viser forståelse og anerkjenner ungdommen at det er vanskelig å stå tidlig opp, en har kanskje sovet dårlig eller ikke er i humør til å stå opp. Ved at ungdommen får en forståelse og bekreftelse i fra miljøterapeutens side at en ønsker det beste og en ønsker å anerkjenne ungdommen til å mestre og få en god opplevelse til å stå opp. Miljøterapeuter som viser varme og forståelse kan få en gjensidig

relasjon der anerkjennelsen til ungdommen gir mestring og selvtillit. Ungdom som ikke opplever miljøterapeuter som anerkjenner vil kunne føre til at ungdommen ikke kommer seg opp til faste tider og rekker ikke skole, jobb som er viktig for ungdommen for å bli et deltakende medlem i samfunnet (Ulset, 2018).

5.5 Trygghet og tillit

I studiene til Ulset (2018) og Paulsen et al. (2017) kom det frem at trygghet og tillit er viktige komponenter i anerkjennelsen hos ungdommen. Ungdommen i artiklene beskriver at de må kunne stole på miljøterapeutene og at de er ekte og ærlige. Når miljøterapeutene har lovet noe så må de holde det og miljøterapeutene må ta dem på alvor. Ulset (2018) beskriver når ungdommen føler seg trygg innebærer evnen til å forutsi, forberede seg og at ungdommen har kontroll. Dette kan også sees ut i fra ungdommenes utsagn i artikkelen til Paulsen et al. (2017) at konsistente praksiser og regler i en barneverninstitusjon er viktig for ungdommen. De ulike praksisene i måltidsituasjonen, ved vekking og oppfølging av skolen som miljøterapeutene utøver i institusjonen gjør at ungdommene har ulike former for trygghet og tillit ut i fra hvem av miljøterapeutene som er på jobb.

Sett ut i fra praksisfortellingen i artikkelen til Paulsen et al. (2017) der miljøterapeuten skal møte en ungdom som har hatt bursdag og som miljøterapeutene har helt glemt ut. Miljøterapeuten blir oppgitt at de ansatte på jobb dagen før har glemt ungdommen. Miljøterapeuten drar ut til ungdommen med en presang og forbereder seg på hvilke følelser ungdommen sitter igjen med når miljøterapeutene har glemt en så viktig dag. Historien på praksisfortellingen ender med at miljøterapeuten som allerede har en god relasjon med ungdommen klarer å møte ungdommens følelser og snakker seg igjennom ungdommens skuffelse. For ungdommen så var det godt at den miljøterapeuten som kom hadde en god relasjon. Hadde det vært en miljøterapeut med mindre relasjon hadde tilliten og tryggheten til ungdommen blitt vedvarende som kunne resultert i at den grunnleggende tilliten til miljøterapeutene hadde blitt varig redusert. Dette viser viktigheten av at når miljøterapeuten lover og sier noe så holder en det. Ved endringer så tar en kontakt med ungdommen og forteller i god tid hvorfor avtalen må endres på og lager en ny avtale ut i fra ungdommens behov og premisser.

5.6 Brudd på tillit

Honneth (2008) beskriver brudd på tillit at en føler seg krenket ved at en blir fratatt selvrespekten. Ungdommen blir fratatt sine forventninger ut i fra å bli anerkjent som et subjekt og utføre egne moralske vurderinger. Sett ut i fra praksisfortellingen der det ble brudd på tilliten der miljøterapeuten glemte bursdagen til en ungdom (Paulsen et al., 2017). Når løfter ikke blir holdt blir ungdommen overkjørt, følelsen av nedprioritert og svekket tillit. Dette kan skape enda større splid der ungdommen ikke føler seg anerkjent. Når løfter ikke blir holdt føler ungdommen seg krenket uti fra tanker som at miljøterapeuten ikke ville «være med meg, jeg er ikke god nok, miljøterapeuten hadde sikkert lyst å være med noen andre enn meg». Dette kan også sees ut i regler og praksis på barneverninstitusjoner der de miljøterapeutene som kun banker på døren en gang eller informerer at det er mat en gang egentlig ikke bryr seg om de ikke hører det og oppfatter det slik at miljøterapeutene legger ikke merke til at ungdommen ikke kommer til måltidet eller står opp (Ulset, 2018). Når løfter ikke blir innfridd så oppfatter ungdommen det som at det ikke er verdt å lage avtaler, de blir ikke holdt uansett. Ved at ungdommen avviser miljøterapeuten ved å gå inn på rommet så beskytter en seg selv ved å søke tilflukt på rommet på sitt eget sted der en kan slappe av og føle seg trygg (Reidun Follesø, 2010).

5.7 Se meg! Hvordan kan miljøterapeuten anerkjenne i praksis?

I diktet «se meg» beskriver ungdommen at en ønsker å bli sett, at noen bryr seg, forståelsen av å være meg selv uten å bli forhåndsdomt og ønsket ved å bli behandlet med respekt. Hvordan kan miljøterapeuten i praksis ut i fra diktet anerkjenne ungdommen ut i fra deres ønsker om å bli sett?

I Artikkelen til Ulset (2018) og Paulsen et al. (2017) fremkommer det i fra ungdommens side at de enkelte ganger blir sett og behandlet som «ting» ut i fra hvordan en blir møtt, regler og praksis på institusjonen. Miljøterapeutene hadde ulike fremgangsmåter i hvordan en møtte og anerkjente ungdommen. Et av funnene i artiklene var at ungdommen og miljøterapeuten tinglinggjører hverandre. Ungdommen selv anerkjenner miljøterapeutene ut i fra et objektivt ståsted ved å kategorisere miljøterapeutene ut i fra hvor godt de var likt. Dette viser hvordan miljøterapeuten og ungdommen kategoriserer hverandre som «ting» ved de en ikke kommer overens med. Miljøterapeuter og ungdommer som tinglinggjører hverandre vil ikke kunne anerkjenne hverandre og en vil komme inn i en ond sirkel der ungdommen og miljøterapeuten

fortsetter å behandle hverandre som objekter. Miljøterapeutens oppgave blir da å bryte sirkelen ved å finne en annen vei inn til ungdommens mottakelighet av anerkjennelsen ved å få forståelsen av hvorfor ungdommen ser og oppfatter deg selv som en «ting». En gjensidig anerkjennelse mellom miljøterapeuten og ungdommen er når begge parter ser på hverandre som subjekter gjennom «Jeg – Du» forhold, der en skaper en felles opplevelser gjennom å bli sett, lyttet og respekter (Schibbye, 2009).

Artikkelen til Ulset (2018) og Paulsen et al. (2017) gir et innblikk i ungdommens opplevelser ved å ikke bli anerkjent ut i fra barneverninstitusjonens regler og praksis gjennom måltider, søvn, vekking og motivasjonen til å gå på skolen. Regler og praksis er viktig for orden og struktur i en barneverninstitusjon og som opptar ungdommen selv ut i fra hvordan miljøterapeutene holder og utøver reglene. Hvordan kan miljøterapeuten handle annerledes ved å anerkjenne ungdommen ut i fra regler og praksis når ungdommen selv uttrykker at en ikke føler seg sett og hørt? Ut ifra artiklene og ungdommens forklaringer så kan anerkjennelse mot ungdommen i praksis utføres på forskjellige måter. Anerkjennelsen må omsettes til handling ved at miljøterapeuten lytter og hører med ungdommen om hvorfor dem ikke ønsker å møte opp til felles måltidene eller vil gå på skolen. At anerkjennelse omsettes til handling, i fra miljøterapeutenes side er å forstå og sette seg inn i ungdommens forståelse av situasjonen. Ungdommen skjærer seg selv ved å ikke møte opp til fellesmåltidene av ulike grunner. Ungdommen ønsker ikke å bli konfrontert eller kjeftet på når dem bryter reglene, for det er alltid en grunn til at regler brytes.

Ved å komme i dialog med ungdommen gjør at en får felles samspill og ungdommen føler seg sett, hørt og respektert. Ved å utvise anerkjennelse kan miljøterapeuten spør ungdommen om hva som er grunnen til at en ikke vil spise i fellesområdet eller stå opp. En felles dialog og forståelse som også kan sees gjennom Schibbyes fem grunnelementer i kommunikasjonen så kan en komme frem til forståelse og enighet. Anerkjennelse handler om å møte ungdommen og tørre å være medfølende og vise omsorg gjennom å spør ungdommen «Hva kan jeg hjelpe deg med og hvordan ønsker du å bli hjulpet?» Fra miljøterapeutens sin side så kan disse ordene være skremmende å si i frykt for å bli avvist hvis ungdommen ikke ønsker den form for anerkjennelse. På den andre siden så kan det være inngangsporten til anerkjennelsen. Anerkjennelsen i relasjonen er forskjellig i fra ungdom til ungdom ut i fra hvor lang tid før ungdommen ønsker akkurat din anerkjennelse. Miljøterapeutene må gjennom anerkjennelse

skape mer forståelige, konsistente og meningsfulle regler og praksis for å fremme trygghet og trivsel i miljøet i samspilledynamikken mellom miljøterapeuten og ungdommen (Ulset, 2018). Anerkjennelse handler om å se og bli værende hos ungdommen som trenger det og hos noen ungdommer handler om prosesser som tar tid.

Anerkjennelse handler om å være menneske for hverandre. Miljøterapeutens ønsker gjennom anerkjennelse å oppnå en gjensidig kontakt og samspill med ungdommen. Miljøterapeuten ønsker ikke at ungdommen skal oppfatte miljøterapeuten som at «de vet best», som resulterer i at ungdommen ikke ønsker kontakt og avviser all anerkjennelse i relasjonen.

Miljøterapeuten viktigste handling i anerkjennelsen blir å fortelle til ungdommen at de voksne «ikke vet best» og det er ikke intensjonen til miljøterapeutene. Miljøterapeutene må formidle til ungdommen at en ønsker å skape en felles dialog der en kommer fremt til felles løsninger. Felles løsninger og anerkjennelse innebærer også at miljøterapeuten må gi av seg selv og være ærlige. Å gi av seg selv og være ærlig baserer seg på å kunne unnskyldes seg til ungdommen hvis en har opptrådd feil eller såret ungdommen. Avvisning handler ikke om at ungdommen ikke liker deg som person, men at nærheten til relasjonen kanskje blir for nær og ungdommen trekker seg tilbake. Miljøterapeuten må fortsette i sin anerkjennelse til ungdommen at en fremdeles er tilstede for ungdommen selv om ungdommen trenger et pusterom. Pusterom i anerkjennelsen handler om medmenneskelige handlinger der en står støtt i relasjonen til ungdommen. Miljøterapeuten anerkjenner ved å møte ungdommen når ungdommen er klar for det og ikke opplever nærheten i relasjonen som skremmende eller i frykt for å bli avvist som ungdommer på barneverninstitusjoner ofte har opplevd (Follesø, 2010).

Kjærligheten i praksis i fra miljøterapeuten kan være å gi positive tilbakemeldinger og ros. Blikk, latter og oppmuntring til ungdommen gir trygghet og mestring at en betyr noe som person og ikke blir sett på som et objekt (Sommerfeldt, 2019). Kjærlighet i anerkjennelsen kan være å tørre å stille ungdommen spørsmål om hvordan ungdommen har det, hva ungdommen liker å gjøre og hva en kan tenke seg å gjøre i løpet av uken? Miljøterapeuten må formidle at «jeg» ønsker faktisk å tilbringe tid med deg. Når miljøterapeuten setter grenser så gjør en det av kjærlighet for at jeg ønsker deg bare godt. Kjærlighet i fra miljøterapeuten kan også være å dele av seg selv. Miljøterapeuten viser sine egne sider på både godt og vondt som kan bidra til trygghet og at ungdommen blir kjent med deg som person og ikke bare som en «miljøterapeut».

6 Avslutning

Oppgaven har gitt innblikk i hvordan miljøterapeutene kan møte ungdommen med anerkjennelse i en barneverninstitusjon. Studien viser hvordan det er for ungdommen å bo på en barneverninstitusjon at det ikke alltid er like enkelt og greit. Ungdommen må forholde seg til ulike miljøterapeuter som utøver og viser anerkjennelse på ulike måter. Det tar tid å bygge en gjensidig relasjon med ungdommen og miljøterapeutene må tåle avvisning fra ungdommen. Ungdommene uttrykker at dem blir sett som «ting» og ikke som subjekter i fra noen miljøterapeuter, samtidig som ungdommen selv tingling gjør miljøterapeutene som objekter.

Anerkjennelsen må omsettes til handling der ungdommen får forståelsen av å bli sett, hørt og lyttet til. Ungdommer som føler seg sett og hørt har forståelsen av at en er verdifull har gode forutsetninger til å ta imot anerkjennelsen fra miljøterapeutene. Ungdommen ønsker seg ærlige og tillitsfulle miljøterapeuter som anerkjenner gjennom kjærighet, trygghet og omsorg. Miljøterapeutene må gjøre alt for å sette seg inn i ungdommens forståelse og perspektiv bak deres handlinger og utsagn. Miljøterapeuten må ha fokus på å ha «Jeg - Du» relasjonen som et subjekt til ungdommen ved å ha en gjensidig avhengighet av hverandres anerkjennelse. Ungdommer som får anerkjennelse gjennom forståelsen av å bli verdsatt, sett og hørt vil anerkjenne miljøterapeuten tilbake gjennom å ha et gjensidig menneskelig samspill og relasjon dem imellom. Det er viktig at miljøterapeutene anerkjenner ungdommen ved å se på ungdommenes individuelle behov og forsterke de positive tingene rundt ungdommen slik at ungdommen mestrer det å bo i en barneverninstitusjon. Gjennom anerkjenning og relasjon med ungdommen er miljøterapeuten sitt mål at ungdommen skal bli selvstendige individer integrert i samfunnet.

Arbeidet med denne oppgaven har gitt meg ny informasjon og kunnskap i ungdommens fortellinger og forståelser om det å bo på en barneverninstitusjon. Jeg har lært at anerkjennelse må omsettes til handling noe som også diktet «se meg!» uttrykker at ungdommen ønsker å bli tatt på alvor, at noen bryr seg, viser omsorg og ikke forhåndsdømmer. Diktet og ungdommenes fortellinger har lært meg at anerkjenning er komplekst og sårbart ut i fra hvordan en selv som person ønsker å anerkjenne og selv ser viktigheten i anerkjenning hos andre mennesker. Meg selv som snart ferdig miljøterapeut har som ønske i fremtiden å anerkjenne ungdommen gjennom å vise forståelse, lytte og bekrefte

på både godt og vondt. Det viktigste er å tørre å være ærlige på en fin måte, å tørre å spør ungdommen om «hvordan kan jeg hjelpe deg» og vise ungdommen at «jeg ønsker å bruke tid på deg og at du er verdifull for meg». Jeg ønsker ikke at ungdommen skal oppfatte meg som et objekt og vil i fremtiden jobbe med å fremstille meg selv og ungdommen gjennom et anerkjennende subjektivt samspill.

7 Litteraturliste

Aamodt, L. G. (2014). *Den gode relasjonen*. Gyldendal Akademisk. ***(125 sider)**

Barnevernsinstitusjoner. (u.å.). SSB. Hentet 25. mars 2022, fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevernsinstitusjoner>

Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100>

Bufdir. (2020). *Barneverninstitusjoner*. Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Barnevernsinstitusjoner/

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk. ***(110 sider)**

Follesø, R. (2010). Ungdom, risiko og anerkjennelse. Hvordan støtte vilje til endring? *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 10(1), Article 1. <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1048> ***(14 sider)**

Forandringsfabrikken. (2021) *Barnevernsproffene - De tror de vet best*. Hentet fra <https://forandringsfabrikken.no/de-tror-de-vet-best-2021/>

Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse: Om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk*. I L. Holm-Hansen (Overs.). Pax forlag. ***(190 sider)**

Kildekritikk. (u.å.). Kildekompasset. Hentet 5. mai 2022, fra <https://kildekompasset.no/kildekritikk/>

- Larsen, E., & Larsen, E. (2022). *Miljøterapi med barn og unge: Organisasjonen som terapeut*. (4. utgave). Oslo: Universitetsforlaget. ***(95 sider)**
- Lillevik, O.G., B. Landmark, & Ø. Stokvold (2020) *Miljøterapi i barnevernsinstitusjoner: Juridiske, teoretiske og praktiske perspektiver*. (1. utgave). Fagbokforlaget.
- Møller, L. (2012). *Anerkjennelse i praksis - om utviklingsstøttene relasjoner*. (1.utg). Oslo: Kommuneforlaget AS ***(186 sider)**
- Paulsen, V., Aune, J. A., Melting, J. K., Stormyr, O., & Berg, B. (2017). Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 94(2), 84–94. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-02> ***(10 sider)**
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. Fagbokforlag.
- Schibbye, A.-L. L. (2009). *Relasjoner: Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. (2. utg.). Universitetsforlag. ***(295 sider)**
- Se meg / Kjærlighet og vennskap / Dikt / Erfaringer og dikt / Forside—Sidetmedord.no*. (u.å.). Hentet 5. mai 2022, fra <https://www.sidetmedord.no/Erfaringer-og-dikt/Dikt/Kjaerlighet-og-vennskap/Se-meg>
- Sommerfeldt, M., B. (2019). *Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge. Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv*. *Norges barnevern*, 96 (3), 172-188. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04> ***(16 sider)**
- Storø, J. (2008). *Sosialpedagogisk praksis - det handler om hva du gjør*. Oslo: Universitetsforlaget. ***(25 sider)**

Støren, I. (2013). *Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier* (3.utg.). Cappelen Damm AS. ***(71 sider)**

Søk i kanalregister / *Kanalregisteret*. (2022). Hentet 11. mai 2022, fra

<https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/Forside>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse en innføring i kvalitative metoder*.

Fagbokforlag.

Ulset, G. (2018). *Skiftende regler og praksiser i omsorgsmiljøet i en barnevernsinstitusjon*.

Tidsskriftet Norges Barnevern, 95(2-3), 182-199.

<https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2018-02-03-08> ***(17 sider)**

*Selvvalgt pensum = 1154 sider